

Intakevragenlijst kleuters

onderdeel van de intakeprocedure van kleuters

Doel

Het doel van het afnemen van de intakevragenlijst is dat alle kinderen vroegtijdig in beeld zijn, zodat onderwijs en begeleiding goed afgestemd kunnen worden op de ontwikkelingsbehoeften van het kind; en dat ouders en school vanaf het begin samen 'kijken en werken' ten gunste van het kind.

Het waartoe van de vragenlijst

Het onderwijs wil recht doen aan verschillen bij kinderen. De diversiteit in ontwikkeling op het moment dat kleuters aangemeld worden bij een basisschool is groot. Op de verschillende ontwikkelingsgebieden (bijv. cognitief, motorisch, sociaal en emotioneel) kan het verschil zich manifesteren als een achterstand in ontwikkeling ten opzichte van leeftijdgenoten. Eveneens kan het duidelijk worden dat er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong. De voorsprong of achterstand ten opzichte van leeftijdgenoten kan een paar maanden zijn, een jaar, maar ook meerdere jaren. Of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong of -achterstand kan per ontwikkelingsgebied verschillen.

Ouders hebben de ontwikkeling van hun kind gevolgd en zijn daarom in staat in te schatten waar hun kind staat. Zij hebben hun kind zien functioneren in verschillende omgevingen. Ouders kunnen dus veel informatie geven over hun kind. Voor een school is het meenemen van de deskundigheid van ouders een kans om van begin af aan het onderwijs aan te laten sluiten bij het kind, in het aanbod en in de begeleiding. Dat het kind bij aanvang van de basisschool in beeld is, is belangrijk om een doorgaande ontwikkeling mogelijk te maken. Kleuters kunnen zich heel snel aanpassen en de kans hierop is groter bij kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

De intakevragenlijst

- Op de meeste vragen kan een antwoord gegeven worden op een 5-puntsschaal. Bij deze vragen wordt steeds gevraagd naar de ontwikkeling in vergelijking met leeftijdgenoten. Er is een klein aantal open vragen.
- Er zitten vragen in over de sociale en emotionele ontwikkeling, het spelgedrag en spelvoorkeuren, de motorische ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling en de taal-, spraak- en rekenontwikkeling.
- De vragenlijst voor de ouders en de leerkracht komen met elkaar overeen, maar bevatten elk ook een aantal doelgroep specifieke vragen.

Ouders en groepsleerkrachten vullen de lijst in

De intakevragenlijst is bedoeld voor alle kleuters. De vragenlijst wordt door ouders bij aanmelding ingevuld (liefst een aantal weken voordat het kind daadwerkelijk op school begint). De groepsleerkracht van de "nieuwe" school vult de lijst in op het moment dat het kind ongeveer 4 tot 6 weken op school is.

De vragenlijst als onderdeel van de intakeprocedure

Deze vragenlijst kan deel uitmaken van een intakeprocedure, zoals veel scholen dit doen, zie onderstaande tabel.

Algemene inschrijfformulier	Ingevuld door ouders bij aanmelding, al dan niet centraal binnen een bestuur ingevoerd.
Doorvragen over gezinssituatie en bijzonderheden van het kind, als aanvulling op het algemene inschrijfformulier	De wijze waarop dit gebeurt is schoolafhankelijk. Belangrijk onderwerpen zijn in ieder geval gezinssamenstelling/anders-taligheid/medische bijzonderheden, VVE traject etc.
Intakevragenlijst kleuters	Ingevuld door de ouder (vlak voor kind naar groep 1 gaat), en door de leerkracht (4-6 weken na binnenkomst van de leerling). Aansluitend vindt gesprek tussen ouder en leerkracht plaats.

Werkwijze voor de school

Stappen

1. Ouders voeren een **kennismakingsgesprek** met medewerker van de school die dit tot taak heeft, meestal de directeur of de unitleider. In dit gesprek wordt ook de Intakevragenlijst kleuters benoemd, en kort aangegeven wat het doel is, de inhoud en de procedure. Het is belangrijk dat ouders de vragen begrijpen en erop gewezen worden dat het om vragen gaat die zij op hun gevoel kunnen beantwoorden. Het gaat om een inschatting. Het geeft de groepsleerkracht bij aanvang veel informatie. Wanneer de omstandigheid vraagt om begeleid invullen, dan doet de school hiervoor een voorstel (bijv. bij anders-taligheid).
2. Wanneer ouders gekozen hebben voor de school, vullen zij het **algemene inschrijfformulier** in: dan is het kind aangemeld bij de school.
3. Een paar weken voordat het kind werkelijk start op de school, krijgen de ouders de **Intakevragenlijst kleuters** digitaal opgestuurd, of als geprinte versie aangereikt. Zij sturen deze ingevuld terug. De groepsleerkracht neemt er kennis van voordat de leerling start in de groep.
4. De **groepsleerkracht** vult dezelfde vragenlijst in wanneer het kind 4 tot 6 weken op school zit. Om gegevens te verzamelen, kan de leerkracht gebruik maken van observaties en in gesprek gaan met het kind. Er wordt een gesprek met ouders gepland.
5. De **gegevens** van zowel de ouders als de groepsleerkracht kunnen digitaal ingevuld en verwerkt worden via dit Excel-instrument. Hierin worden de ingevoerde gegevens direct verzameld en grafisch weergegeven, zodat het beeld van de leerling duidelijk wordt met daarbij overeenkomsten en verschillen tussen ouders en leerkracht. Wanneer de ouders voor het invullen een geprinte versie gebruiken, zal de leerkracht deze gegevens over moeten nemen in dit Excel-bestand.
6. Het **gesprek** dat daarna plaatsvindt tussen ouders en groepsleerkracht is bedoeld om te verhelderen en nader kennis te maken. Overeenkomende inzichten delen en uiteenlopende zienswijze bespreekbaar maken zijn belangrijke gespreksonderdelen. Bij elk besproken item kan gevraagd worden aan ouders een voorbeeld te geven of nadere uitleg. Dit maakt het gesprek concreet en ouders weten zich gehoord. Ditzelfde geldt ook voor de leerkracht: het verdient aanbeveling om items te concretiseren met voorbeelden en uitleg.
[Doorvragen' is een goede techniek die ingezet kan worden. Zie hiervoor de 'specifieke doorvragen' op het tabblad met het 'Resultaat' dat voor het gesprek met ouders een handig overzicht biedt.](#)
- Er kan voor gekozen worden de ouders op de dag van het gesprek een aantal uren mee te laten kijken in de groep. Dit is waardevol om mee te nemen in het gesprek en kan het educatief partnerschap versterken. Ook kan gevraagd worden aan de ouders om voorafgaand aan het gesprek een tekening of knutselwerk van huis mee te nemen waar het kind trots op is.
7. Indien er sprake is van veel '<<' / '<' scores op, in ieder geval, de meeste vragen met een *), dan kan er sprake zijn van een **achterstand** op één of meer van de ontwikkelingsgebieden, omdat er dan dus is aangegeven dat de ontwikkeling in vergelijking met leeftijdgenoten 'veel minder of minder' is verlopen. Dan zal deze mogelijke achterstand verder in kaart gebracht moeten worden door nadere, gerichte observatie, peilspellen/peilactiviteiten en eventueel toetsing (bijvoorbeeld Cito peutertoetsen) in samenspraak met de Intern Begeleider.
8. Indien er sprake is van veel '>' en '>>' scores op, in ieder geval, de meeste vragen met een *), dan kan er sprake zijn van een **ontwikkelingsvoorsprong** op één of meer ontwikkelingsgebieden. Ook dan is het belangrijk de actuele ontwikkeling per gebied te achterhalen, dit kan o.a. door gerichte observatie en peilspellen/peilactiviteiten en door het afnemen van Cito kleutertoetsen/ groep 3 en 4 toetsen. Scholen maken hierin eigen keuzes.
9. Vervolgens wordt een **plan** gemaakt waarin een passend speel-/ leerstof arrangement wordt beschreven. Deze vertaling naar een passend aanbod en passende begeleiding, waarbij de leerling op niveau en in samenwerking met andere leerlingen kan werken, is essentieel. Hóe scholen dit vormgeven en uitzetten in een doorgaande lijn binnen hun school, is afhankelijk van de visie en van de organisatievorm van de desbetreffende school.
10. Daarna is het aan te bevelen te werken volgens de cyclus van handelingsgericht werken (**HGW**) met als doel dat het kind zich voortdurend merkbaar ontwikkelt.

Zie voor onderwijsaanpassingen <https://www.slo.nl/thema/meer/begaafde-leerling/onderwijsaanpassingen-po/>

Gesprekstips voor de groepsleerkracht voor oudergesprek

- Stel ouders gerust: de vragenlijst is geen toets of test. Het gaat erom zoveel mogelijk over het kind te weten te komen en een goed beeld van het kind te krijgen op basis van de ervaringen van de ouders, zodat men daarop kan aansluiten.
- Vraag naar voorbeelden: vraag door (zie voorbeeld doorvragen bij het resultaat na invullen) en geef zelf ook voorbeelden.
- Benoem eerst de overeenkomsten: blijkbaar wordt op deze punten op dezelfde manier naar het kind gekeken. Dat geeft geruststelling en herkenning. Breng ook naar voren dat het heel gewoon is dat kleuters thuis en op school verschillend gedrag laten zien.
- Onderzoek de verschillen: Probeer bij verschillen de feiten naar voren te halen en te benoemen. Wat zien de ouders thuis en wat heb je als leerkracht in de groep gezien. Mogelijk ook met 'werk uit de groep' illustreren of vragen iets van thuis mee te nemen. Het is heel goed mogelijk dat er door ouders en school op sommige punten anders naar het kind gekeken wordt. Erkenning over en weer en er samen over in gesprek gaan is belangrijk. De leerkracht kan in het gesprek ook aangeven wat de school van ouders verwacht.
- Stem af over het vervolg: Indien er aanleiding is, doe zelf een voorstel voor een vervolgspraak waarin een plan zal worden voorgelegd. Indien er nadere niveaubepaling zal plaatsvinden, wees helder over het wat en het wanneer.

[Zie ook het document "Aandachtspunten bij intake van leerlingen in groep 1" op www.talentstimuleren.nl](http://www.talentstimuleren.nl)

Winst door ouders te betrekken, zoals dit ervaren wordt door leerkrachten:

- Door het bespreken van de overeenkomsten en de verschillen ervaren beiden dat het goed is in het belang van het kind samen te werken. Het biedt aanknopingspunten om tot (onderwijs)doelen te komen.
- Ouders kunnen geraadpleegd worden over de vraag hoe een kind te benaderen in sommige situaties, bijvoorbeeld als het angstig of heel druk is.
- De leerkracht heeft de leerling snel goed in beeld.

Winst door kinderen te betrekken, zoals dit ervaren wordt door leerkrachten:

- Kinderen kunnen vaak ook zelf goed aangeven wat zij willen leren, wanneer je hen dit vraagt en hierin serieus neemt. Als ze dit nog lastig vinden, is het belangrijk dit al doende te leren, zodat zij steeds beter hun eigen behoeften leren kennen en aangeven/vragen wat ze nodig hebben van anderen.
- Het is goed om samen met het kind doelen te formuleren en deze na een periode (6-8 weken) met het kind te evalueren.

Verantwoording van de totstandkoming van de Intakevragenlijst kleuters

De 'Intakevragenlijst kleuters' is voortgekomen uit de vraag van scholen en begaafdheidsexperts. De vragen zijn samengesteld op basis van diverse instrumenten, zie onderstaande referenties. De Intakevragenlijst is geëvalueerd door (begaafdheids)experts en leerkrachten.

De vragen met een * vormen samen de 'Beginkenmerkenlijst' (Mooij & Smeets, 1997). De Beginkenmerkenlijst als zodanig is onderzocht en toegepast door T. Mooij in meerdere projecten en is op meerdere basisscholen reeds in gebruik met positieve resultaten (Mooij, 2011, 2013; Schouten, 2011; Dijkstra 2016). In deze Intakevragenlijst is een aantal items van de Beginkenmerkenlijst op basis van ervaringen geherformuleerd, met behoud van de essentie van de items.

In de Excelversie van deze intakevragenlijst dienen de doorvragen bij het 'Resultaat' als voorbeeld. Deze vragen kunnen bewerkt worden, zodat scholen dit kunnen aanpassen aan hun situatie en eigen inzichten.

Referenties

- Dijkstra, E. (2016). Differentiatie komt uit de kast, *Talent* 2 18 (27-30).
- Houkema, D. (2012). *Screeningsinstrument '(Hoog)begaafdheid-In-Zicht'*. Hulpmiddel gevonden op 6 januari 2014, van <http://www.hoogbegaafdheid-in-zicht.nl/screening>
- Klein Tank, M. & Linde-Meijerink, G. van der (2014). *Kijk op ontwikkeling in de voorschoolse voorzieningen*. Amersfoort: SLO.
- Markus, I. & Jongerius, J. (2003). *Kijk op ontwikkeling in de onderbouw*. Amersfoort: SLO.
- Mooij, T. & Smeets, E. (1997). *Beginkenmerken van leerlingen in de basisschool*. Nijmegen/Ubbergen: KU, ITS/UTF.
- Mooij, T. (2011). *Beginkenmerken en Pedagogisch-didactische Kernstructuur. Handleiding instrumentatie en werkwijzen in scholen primair onderwijs*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit.
- Mooij, T. (2011). *Competentiegebieden en Pedagogisch-didactische Kernstructuur. Handleiding instrumentatie en werkwijzen in scholen primair onderwijs*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit.
- Mooij, T. (2013). Onderwijs en cognitief hoogbegaafde leerlingen: Tussenbalans van interventie in Leonardoscholen. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 52 (426-441).
- Mooij, T. (2013). Regulier onderwijs en cognitief hoogbegaafde leerlingen: Van te late ad-hoc reactie naar systematische optimalisering. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 52 (497-520).
- Project Brede schoolontwikkeling Nijmegen (2014). *Alle kinderen in beeld*. Maart 2016 gevonden op <http://www.bredescholen-nijmegen.nl/ontwikkelarrangement/alle-kinderen-in-beeld.aspx>
- Schouten, E. (2011). *Een ster in Talent. Resultaat van tien jaar krachtenbundeling*. Nijmegen: Het Talent/Conexus.
- Vries, P. de (2010, 3^e druk). *Handboek Ouders in de school*. Amersfoort: CPS.